

Lessuggesties bij: 13 Reasons why

Over het boek

Stel je voor. Je zit op de middelbare school en bent verliefd – op het meest bijzondere meisje van de klas natuurlijk. Een tijdlang bewonder je haar vanuit de verte. Je weet zeker dat je haar nooit kunt krijgen. En dan opeens, is er die avond. Er gebeurt niets, maar jullie praten, er is een klik, en een belofte van meer. En dan is ze er opeens niet meer. Ze is dood. Hannah heeft zelfmoord gepleegd. Daarvoor had ze niet één maar dertien redenen. Er zijn, volgens haar, dertien schuldigen. En die klaagt ze persoonlijk aan in een getuigenis die ze op cassettebandjes heeft opgenomen.

En dan liggen opeens die bandjes voor jouw deur...

Over de auteur

Jay Asher (Arcadia, CA, 1975), ontdekte op de universiteit zijn liefde voor taal en verhalen. Hij dacht er even over om leraar te worden, maar verliet uiteindelijk voortijdig zijn studie om zich op het schrijven te storten. Om zich in leven te houden heeft hij allerlei baantjes gehad, van schoenenverkoper tot bibliothecaris. *Thirteen Reasons Why* is de eerste titel die van hem is uitgegeven, en het werd direct een overdonderend succes in de wereld van de Amerikaanse Young Adult-literatuur.

Lessuggesties bij: Nederlands, kunst, aardrijkskunde

Thema's: zelfmoord, zelfbeschadiging, pesten, schuld

Lessuggesties

- Doelgroep:** *13 Reasons Why* van Jay Asher is geschikt voor 14+. Onderstaande opdrachten zijn bedoeld voor leerlingen vanaf klas 3 van het voortgezet onderwijs
- Tijdsinvestering:** Afhankelijk van de gekozen opdrachten variërend van één uur tot een lessencyclus van enkele lessen
- Uitvoering:** Klassikale of individuele start, vervolginvulling zowel individueel als in groepjes mogelijk

A- Inleiding:

- U toont de omslag van *13 Reasons Why*. Vraag wie van uw leerlingen dit verhaal al kent, van televisie bijvoorbeeld.
  - Vertel uw leerlingen dat het boek over een heftig onderwerp gaat. Ga daarna vooral dieper in op het onderwerp zelfmoord door scholieren. U kunt hier krantenknipsels bij halen over gevallen in Nederland en wellicht de geschiedenis van Amanda Todd uit Canada belichten dat wereldwijd uitgebreid in het nieuws is gekomen. Voor de duidelijkheid: hierbij ging het niet om een meisje dat door bekenden werd lastig gevallen maar om stalken via Social Media. In beide gevallen voelde het slachtoffer zich naar zelfmoord gedreven. Natuurlijk houdt u rekening met specifieke gevoeligheden van uw leerlingen.
  - Vertel dat de hoofdpersoon van *13 Reasons Why* na haar dood wil uitleggen hoe verschillende mensen een rol hebben gespeeld bij haar keuze om een eind aan haar leven te maken. Geef aan dat de schrijver, volgens het interview dat achterin het boek staat, met zijn verhaal de bedoeling heeft gehad om mensen te laten nadenken over wat hun gedrag bij een ander teweeg kan brengen.
- Alternatief: laat één van uw leerlingen het boek lezen en vervolgens in de klas een inleiding verzorgen, bijvoorbeeld met Powerpoint of Prezi. Let er hierbij op dat hij/zij niet de volledige verhaallijn verradt maar wel de sfeer overbrengt.
- Wellicht kunt u een scene tonen uit de tv-serie. U vindt de trailer op Youtube.
- B- Uitvoering: Maak een selectie uit één of meer van de volgende opdrachten en leid deze in bij de leerlingen.

Mogelijkheid 1: Maak een Lost 'n Found Gazette

In *13 Reasons why* wordt beschreven hoe Ryan Shaver een halfjaarlijks tijdschrift maakt van teksten/briefjes/foto's die hij heeft gevonden in en rond de school. Die briefjes kunnen over van alles gaan – spiekbriefjes, briefjes van de ene leerling aan de andere, verloren huiswerk enz. In het boek krijgt de Lost 'n Found Gazette helaas een negatieve naam omdat er een gedicht van Hannah in verschijnt. Die was niet voor publicatie bedoeld. Dat neemt niet weg dat zo'n Lost 'n Found Gazette ook een leuk idee kan zijn. Maak er dus zelf één. Ga op zoek in de school en er om heen en verzamel schrijfsels en afbeeldingen. Maak ze anoniem zodat niemand kan herleiden van wie ze afkomstig zijn en maak er een goed verzorgd boekje van.

- De uitvoering van deze opdracht kan wellicht in een persoonlijk portfolio worden gestopt of beoordeeld.
- Besteed ook nadrukkelijk aandacht aan vormgeving.

Mogelijkheid 2: Route volgen op een plattegrond

Deze opdracht doe je op school. Je krijgt van je docent een plattegrond aangereikt van je dorp of een deel van je stad. Op de plattegrond staan geen straatnamen aangegeven, wel zijn er lege vakjes (kaders) waar je deze namen kunt invullen. Er is een beginpunt (de school) en een eindpunt. Je krijgt ook een gedetailleerde stadskaart van de plaats waar je woont. Zoek nu met behulp van de gedetailleerde stadskaart en informatie op internet de makkelijkste/veiligste/snelste route op om met de fiets van A naar B te komen. Schrijf de straatnamen die je onderweg tegenkomt in de lege kaders. Houdt rekening met eenrichtingsverkeer-wegen en wegen die niet voor verkeer toegankelijk zijn.

- Maak evt. gebruik van deze [site](#). Er kan ook een groter gebied ingezet worden waarin de route moet worden gezocht. Bijvoorbeeld van een stad naar een andere, in een provincie, in het eigen land of in het buitenland.
- Deze opdracht vraagt veel voorbereiding van de docent, hij kan alleen of in groepjes worden uitgevoerd.
- Als de opdracht in een werkelijke verkeerssituatie wordt uitgevoerd, neem dan vanzelfsprekend de veiligheid van uw leerlingen in acht. U kunt dan ook tussenopdrachten invoeren zoals verwijzingen naar bijzondere locaties die op de route worden gepasseerd.

Mogelijkheid 3: Schrijven van emoties

Bij het schrijven van literaire teksten worden emoties als angst, blijdschap, liefde, boosheid, verdriet, eenzaamheid enz. vaak omschreven in plaats van benoemd. Voorbeeld uit *13 Reasons why*:

‘Mijn maag knijpt samen, zou zich zo omkeren als ik toegaf. Op een voetenbankje vlakbij staat een omgekeerde emmer. Als het nodig is kan ik in twee stappen bij het hengsel zijn om hem om te draaien.’

Clay Jensen is *bang*. Nog één:

‘Ik vond haar zo mooi. En ze was nieuw, dat was ook een groot voordeel. Sta ik tegenover iemand van het andere geslacht, dan verstrikt mijn tong zich in knopen waar zelfs een padvinder zich niet aan zal branden.’

Clay Jensen is *verlegen*.

Van de gebruikte techniek om emoties te omschrijven zonder ze te benoemen ga jij nu gebruik maken.

Opdracht: Schrijf een korte tekst van maximaal honderd woorden waarin je beschrijft dat je een bepaalde emotie voelt zonder die te benoemen. Het is handig om hierbij gebruik te maken van een situatie uit je eigen leven waarin je heel blij was, of boos of nieuwsgierig of verliefd of iets dergelijks. Ga als volgt te werk”

- Bedenk een situatie uit je eigen leven
- Beschrijf vervolgens die situatie en vooral ook hoe je je voelde, wat je zag, deed, rook, hoorde, enz. En dat allemaal zonder het woord van de emotie zelf te gebruiken.
- Laat de tekst nalezen om te checken of de emotie die je omschreef ook wordt ‘gevoeld’ door een ander

Mogelijkheid 4: Namenquiz

De boodschappen op de cassettebandjes van hoofdpersoon Hannah Baker zijn bedoeld voor 13 personen. Wie staat op welke plaats en waarom staat hij/zij er op?

Deze opdracht kun je alleen doen als je het hele boek hebt gelezen.

Naam	Volgorde op het bandje	Reden (let op: sommigen komen vaker voor op de bandjes)
Bryce Walker		
Justin Foley		
Courtney Crimson		

Zach Demsey		
Clay Jensen		
Mr. Porter		
Jenny Kurtz		
Tyler Down		
Ryan Shaver		
Alex Standall		
Jessica Davis		
Marcus Cooley		

- Op de bij de tv-serie behorende [pagina](#) valt veel informatie te vinden maar het is bij deze opdracht de bedoeling dat het boek daadwerkelijk is gelezen. Natuurlijk kunt u wel verwijzen naar bovenstaande internetpagina. Ook kunt u wellicht de tv-serie betrekken in uw lessen over 13 Reasons Why

Mogelijkheid 5: teksten met vragen

Zie bijlage

Mogelijkheid 6: Maak een leesverslag

Zie bijlage

Mogelijkheid 7: Brief aan toekomstige ik

Veel jongeren vinden hun puberteit, of de tijd op de middelbare school, niet makkelijk. Daar kunnen verschillende redenen voor zijn. Zet jouw ideeën over hoe je je nu voelt en wat je nu ervaart op papier.

Opdracht: schrijf een brief aan jezelf over twintig jaar. Bewaar deze brief vooral goed zodat je hem later werkelijk kunt lezen als je leven wellicht heel anders is dan je nu voor ogen hebt.

Mogelijkheid 8: Over de streep

Het televisieprogramma Over de streep was bedoeld om leerlingen van een klas of van dezelfde school elkaar te leren kennen en daarmee respect te vergroten en vooroordelen te verminderen. Kijk een aflevering terug via Uitzending Gemist (of Youtube) en bedenk wat je van dit initiatief vindt. Denk je dat Hannah Baker eerder was geholpen wanneer anderen eerder hadden geweten hoe alles haar aangreep? Leg je antwoord uit en gebruik hier minstens twintig woorden voor.

- <http://www.challengedaynederland.nl>

Mogelijkheid 9: Amanda Todd

Amanda Todd was een Canadese puber die gechanteerd werd met blootfoto's door een Nederlandse man. Naast (en door) deze chantage werd ze ook gepest op haar school. Uiteindelijk pleegde ze zelfmoord door zichzelf op te hangen. Maak een presentatie over het leven van Amanda Todd en neem daarin vooral ook op hoe de omgeving van Amanda haar misschien had kunnen helpen.

<https://www.youtube.com/watch?v=vOHXGNx-E7E>

<https://www.youtube.com/watch?v=GRidpO7kUO0>

Mogelijkheid 10: twee personages door elkaar

In *13 Reasons why* wisselen de stukjes van Clay Jensen en Hannah Baker elkaar af. Hannah omschrijft wat ze meemaakte en Clay reageert daarop vanuit de kennis hij nu heeft (na de zelfmoord van Hannah).

Opdracht: Reactief schrijven

Deze opdracht doe je met zijn tweeën. Gebruik een laptop.

Kies allebei een gebeurtenis die op school of in je privéleven heeft plaatsgevonden, het liefst een situatie waar de ander niet veel van weet of die jou heeft aangegrepen. Beschrijf die situatie in maximaal 300 woorden in een tekstverwerkingsprogramma op je laptop. Als jullie allebei klaar zijn, wisselen jullie van laptop. Kies een ander lettertype of een andere kleur voor je tekst. Lees het verhaal van je partner niet eerst in zijn geheel door, maar typ direct je reacties door de tekst van de ander heen.

Na afloop laat je het elkaar lezen. Begrijpt je partner je verhaal goed? Bespreek samen wat je van de verhalen en de reacties erop vindt. Maak van deze bespreking een verslagje van maximaal vijf zinnen en voeg dit aan je eigen bestand toe. Vergeet niet om het eindresultaat naar je docent te sturen of het te printen en op papier te geven.

- Benadruk dat respect voor elkaars verhalen essentieel is maar bescherm kwetsbare leerlingen eventueel ook voor te grote openhartigheid.
- Wijs er op dat het bij het schrijven van de reacties wel handig is om steeds na 'een punt in de tekst' te beginnen met reageren. Op deze manier wordt zoveel mogelijk voorkomen dat het verband in de oorspronkelijke tekst verloren gaat.

C- Afsluiting: rond een project over het zware thema van *13 Reasons why* af door een klassengesprek te voeren over zelfmoord, al dan niet onder het mom van 'de zelfmoord van Hannah Baker'. Geef uw leerlingen gelegenheid om eventuele emoties over dit onderwerp te spuien. Het is ook goed om te verwijzen naar de bedoeling van de auteur om mensen te laten nadenken over de gevolgen van hun handelen en spreken op anderen. Tevens kunt u laten zien hoe Clay Jensen lering trekt van het gebeurde door aan het eind van het boek op Skye Miller af te stappen.

Verder kunt u de eindproducten door de leerlingen in de klas laten presenteren of er een tentoonstelling van maken die u, bijvoorbeeld, tijdens een ouderavond kunt tonen of een semi-permanente plaats op uw school kunt geven.

Bijlage 1:

Fragment 1:

Deze vragen zijn gebaseerd op de tekst van bladzijde 7 tot en met 9 (het stukje waarin Clay de bandjes gaat versturen) maar voor het beantwoorden is het gehele boek nodig.

Opdracht 1: *Ik wrijf met twee vingers boven mijn linkerwenkbrauw. Hard. Het kloppen is heviger geworden.* Clay Jensen, de ik-figuur, heeft hoofdpijn gekregen van het moeilijke dat hij heeft gelezen en het moeilijke dat hij nu moet doen. Beschrijf in vijftig woorden wat Clay moeilijk vindt en waarom dat zo is.

Opdracht 2: Wat bedoelt Clay met *Bakers wisselbeker*?

Opdracht 3: Waarom had Clay Jenny nog een laatste dag rust moeten gunnen en wat heeft zij kennelijk gedaan?

Fragment 2:

Lees hiervoor de tekst op bladzijde 142, 143 en 144 tot en met 'Ik wijk weg van het neonlicht.'

Opdracht 1: In de tekst zegt Clay dat hij verlegen is. Zoek in de tekst van deze bladzijden vier citaten op waaruit blijkt dat dat zo is.

Opdracht 2: Uit de tekst blijkt ook dat hij verliefd is op Hannah. Waaruit blijkt dat precies? Zoek drie momenten in de tekst van deze bladzijden en noteer deze.

Opdracht 3: Welke reputatie zou Hannah op basis van dit stuk van het boek kunnen hebben? Gebruik minstens vijftien woorden.

Opdracht 4: Waarom zit Clay vol zelfhaat?

Bijlage 2: Het maken van een leesverslag.

Veel scholen en lesmethoden stellen andere eisen aan het maken van een leesverslag. Informeer dus altijd of onderstaande opzet overeenkomt met de ideeën van jouw docent

Opbouw van een leesverslag

- 1) primaire gegevens
- 2) korte samenvatting
- 3) uitwerking
- 4) eigen mening
- 5) bronvermelding

Pimaire gegevens: je noteert onderstaande primaire gegevens op een apart blad:

- je noteert eerst de naam van de auteur,
- vervolgens de titel van het boek
- daarna de naam van de uitgeverij
- en de plaats en het jaar van uitgave
- indien vermeld in het boek de eerste druk van het werk
- als het boek een ondertitel heeft vermeld je die ook

Bijvoorbeeld:

Titel: 13 Reasons why
Auteur: Jay Asher
Uitgeverij: Lemniscaat
Druk: Zesde - 2017

Geef ook aan

- hoe de opbouw van het verhaal is – in dit geval lopen de teksten van Hannah Baker en Clay Jensen (ik-figuur) door elkaar heen
- Noteer het aantal bladzijden,
- Neem een afbeelding van de omslag in je verslag op en geef aan of er illustraties in het boek staan.

Samenvatting:

Maak een samenvatting van het verhaal van maximaal een half getypt A-4

Uitwerking:

- a. titelverklaring:
Geef aan wat de titel zegt of wat de schrijver daarmee bedoeld kan hebben
- b. motto:
Als het boek een motto heeft, noteer deze dan en leg tevens uit wat deze, volgens jou, met het verhaal te maken heeft
- c. thema:
Waar gaat het boek over? Leg dit in maximaal 3 zinnen uit.
- d. personages:

Leg uit welke personages in het boek een rol spelen en welke eigenschappen deze hebben. Ontwikkelen zij zich gedurende het verhaal?

e. tijd en ruimte:

Is de omgeving of de tijd waarin het verhaal zich afspeelt van belang voor het verhaal?

f. vertelperspectief:

Is er een ik-verteller, een personale verteller, een alwetende verteller?

Eigen oordeel over het boek:

Wat vind je van het boek? Omschrijf het in maximaal een half A-4

Bronvermelding: Geef tot slot aan welke bronnen je hebt gebruikt bij het maken van je verslag. Wees daar heel volledig in.